

Eindrapport FA

Controlejaar 2022

Financial Audit

26 April 2023

Inhoudsopgave

Management samenvatting	3
Overzicht Controlebevindingen	5
1. Administratie & Verslaglegging	6
Bevindingen en aanbevelingen	6
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>7</i>
2. Inkopen	9
Bevindingen en aanbevelingen	9
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>10</i>
3. Aanbesteden	12
Bevindingen en aanbevelingen	12
Aanbeveling:.....	13
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>13</i>
4. Betalingsorganisatie	14
Bevindingen en aanbevelingen	14
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>14</i>
5. Human Resources (HR)	15
Bevindingen en aanbevelingen	15
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>16</i>
6. Verstrekte Subsidies en Bijdragen.....	17
Bevindingen en aanbevelingen	17
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>18</i>
7. Belastingen en Heffingen.....	19
Bevindingen en aanbevelingen	19
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>19</i>
8. Sociale uitkeringen	20
Bevindingen en aanbevelingen	20
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>21</i>
9. Wmo/ Jeugd	22
Bevindingen en aanbevelingen	22
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>23</i>
10. Vastgoed.....	24
Bevindingen en aanbevelingen	24
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	<i>25</i>
11. Grondexploitaties & Erfpacht.....	26
Bevindingen en aanbevelingen	26

<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	28
12. Verkoop & Facturatie.....	30
Bevindingen en aanbevelingen	30
<i>Managementreactie subproces Parkeren door proceseigenaar</i>	30
<i>Managementreactie subproces Vervoer & Materieel door proceseigenaar</i>	30
13. Ontvangen Subsidies & Bijdragen	31
Bevindingen en aanbevelingen	31
<i>Managementreactie subproces IBS door proceseigenaar</i>	32
14. Treasury.....	33
Bevindingen en aanbevelingen	33
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	33
15. IT General Controls (ITGC)	34
<i>Managementreactie door proceseigenaar</i>	34

Management samenvatting

De controle van de jaarrekening 2022 is afgerond. Ten opzichte van de oorspronkelijke planning van 21 april 2023 is de oplevering van de jaarstukken en daarmee ook de eindcontrole van FA enkele dagen vertraagd en afgerond op 26 april 2023. De controle is uiteindelijk afgerond met een goedkeurende verklaring van de externe accountant.

Evenals voorgaande jaren zien we de aandacht voor de interne beheersing toenemen en wordt FA bij sommige processen eerder betrokken bij verantwoordingsvraagstukken zoals de Oekraïne regeling. Dit is een positieve ontwikkeling omdat dit ten goede komt aan een efficiënte controle. Daarentegen zien we bij een aantal processen, zoals verantwoording van complexere SiSa-regelingen, het vervroegd toepassen van de gewijzigde kostendelersnorm en de uitgekeerde energietoeslag, dat de betrokkenheid van FA aan de voorkant meer gewenst is.

Processen waarbij dit jaar concrete stappen zijn gemaakt in de aanpak van de controle zijn Vastgoed en GREX. De controle van het HR-proces toont ook goede ontwikkelingen t.o.v. voorgaande periodes. De hier doorgevoerde verbeteringen in de interne beheersing en invulling van de rol door de 2^e lijn binnen het proces zorgt voor een efficiency slag in de controle. De inspanningen uit de afgelopen jaren worden nu effectief.

In de herziene startnotitie van juni 2022 is de controleaanpak voor de verschillende processen aangegeven. Bij het proces Verstrekte subsidies hebben we eind 2022 moeten besluiten om de systeemgerichte controle los te laten en alsnog de controle gegevensgericht uit te voeren. De beheersmaatregelen bij het verlenings- en het vaststellingsproces waren onvoldoende effectief, waardoor het risico op onrechtmatige besluitvorming onvoldoende werd afgedekt. Voor de overige processen hebben we de controle uitgevoerd conform de herziene startnotitie.

Al enkele jaren nemen de controlewerkzaamheden van FA toe. Het meest zichtbare is de toename van het aantal SiSa-regelingen van 17 in 2019 naar 66 regelingen dit jaar. Maar ook de audit werkzaamheden voor de Corona organisatie, de Oekraïne regeling en de energietoeslag zorgen voor een extra druk gedurende het jaar maar zeker in de eindejaarscontrole. Deze extra werkzaamheden zijn vaak niet eenmalig maar lopen voor een langere periode door en raken een groot aantal van de 15 financieel kritieke processen. Versterking van de capaciteit ten laste van de beschikbare budgetten voor de uitvoeringskosten van deze regelingen is hiervoor noodzakelijk om deze werkzaamheden tijdig en op de juiste wijze te kunnen uitvoeren.

Het aandeel first time right dossiers blijft een punt van aandacht. Bij verschillende processen, waaronder A&V, BUIG, VSB en Inkoop moeten relatief veel dossiers teruggelegd worden bij de proceseigenaar, omdat de noodzakelijke informatie niet in het dossier is opgenomen. Daarnaast constateren we dat de kennis rond het BBV-proof verwerken van mutaties bij onder andere A&V en VSB verbeterd moet worden om de omvang van de fouten en correcties te verminderen en minder afhankelijk te zijn van de kennis binnen FA. Zeker bij het correctieproces en de oplevering van de jaarstukken is er dit jaar naar onze mening te veel geleund op de kennis van FA die feitelijk in de 1^e en 2^e lijn zelf aanwezig moet zijn. Hierdoor wordt FA steeds meer gebruikt als een soort van kwaliteitscontroleur in het proces (fouten worden er nog wel door FA uitgehaald) en komt de tijdige afronding van onze eigen werkzaamheden steeds meer onder druk te staan.

In totaal zijn er 39 rechtmatigheids- en getrouwheidsfouten groter dan € 100K geconstateerd na het afsluiten van de boekhouding eind januari. Dit is nagenoeg gelijk aan 2021 (35 bevindingen). Na het corrigeren van de herstelbare fouten (€ 108 mln) resteert een fout van € 44,3 mln gelijk aan 0,97% van de goedkeuringstolerantie. Opvallend hierbij is dat een aantal fouten, ondanks inspanningen in het jaar niet afnemen.

Vooruitblik 2023

Het komende jaar zal een groot aantal processen in het teken staan van de voorbereiding op de invoering van GREAT. Beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2024. FA is betrokken bij inrichtingsvraagstukken en de opzet van het conversiedossier. Vanuit de controle van de afgelopen jaren zijn er bij verschillende processen bevindingen die de controleaanpak raken.

De proceseigenaar zal voor de startnotitie moeten aangeven welke verbeteringen ze nog in het huidig jaar gaan doorvoeren en welke doorschuiven naar de implementatie van GREAT. Daarna kan voor deze processen bepaald worden of de controle aanpak nog gewijzigd gaat worden of dat de controle conform 2022 uitgevoerd wordt. Ook voor de processen die niet door GREAT geraakt worden zal de controleaanpak 2023 bepaald worden.

De verdere ontwikkeling van de afdeling FA, als onderdeel van het visietraject, zal in 2023 gecontinueerd worden. Invulling van de vacatures maar ook scherpe keuze in de knip van de werkzaamheden/verantwoordelijkheden moet een betere balans brengen in de uitvoering van de werkzaamheden en het blijven borgen van de onafhankelijke 3^e lijns rol van FA. Dit vergt zowel een investering aan de kant van FA, maar zeker ook bij verschillende proceseigenaren.

En tot slot mag natuurlijk niet de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023 onvermeld blijven. In de 2^e helft van 2022 zijn zowel de tweede als eerste kamer akkoord gegaan om de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023 te implementeren. De commissie BBV EN BADO (Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden) werken op dit moment de laatste verantwoordingsvraagstukken uit. Op basis van de huidige inzichten zal het effect op de controlewerkzaamheden van FA beperkt zijn. Met PwC zal nog de diepgang van de controle op dit onderdeel besproken worden. In de startnotitie 2023 wordt dit verder uitgewerkt. Wel is dit een goed moment om de verantwoording over het rapporteren over de stand van de interne beheersing en rechtmatigheidsfouten in de 1^e lijn te versterken. Dit traject wordt vanuit DMC/Concerncontrol opgepakt.

Onafhankelijkheid

Bij het uitvoeren van onze (controle) werkzaamheden over 2022 zijn ons geen bedreigingen bekend ten aanzien van de onafhankelijkheid van de afdeling FA als geheel of van individuele personeelsleden, die van invloed zouden (kunnen) zijn op de in deze rapportage opgenomen bevindingen.

Overzicht Controlebevindingen

In onderstaande tabel zijn de controleverschillen opgenomen. Dit zijn de controleverschillen groter dan € 100K na het sluiten van het grootboek op 26 januari 2023 (voor correctie). In april is door de organisatie tweemaal het correctieproces doorgevoerd voor het grootste deel van de herstelbare fouten (€ 108 mln). Na het correctieproces resteert een fout van € 44,3 mln gelijk aan 0,97 % van de goedkeuringstolerantie en een onzekerheid van € 15,7 mln (0,35 % van de goedkeuringstolerantie).

Proces	Getrouwheid vóór correctie	Getrouwheid ná correctie	Rechtmatigheid	Onzeker
1. Administratie & Verslaglegging (A&V)	€ 104.733	€ 5.882		€ 1.108
2. Inkopen	€ 6.120	€ 4.878		€ 7.225
3. Aanbesteden			€ 13.670	
4. Betalingsorganisatie				
5. Human Resources (HR)				
6. Verstrekte subsidies en bijdragen	€ 10.188	€ 10.188	€ 637	€ 3.797
7. Belastingen en heffingen			€ 159	
8. Sociale uitkeringen			€ 8.303	€ 3.617
9. Wmo/ Jeugd	€ 2.856	€ 69	€ 181	
10. Vastgoed				
11. Grondexploitaties (inclusief Erfpacht)	€ 1.737	€ 327		
12. Verkoop en Facturatie				
13. Ontvangen subsidies en bijdragen	€ 3.657			
14. Treasury				
15. ITGC				
Totaal	€ 129.291	€ 21.344	€ 22.950	€ 15.747

Bedragen in de tabel zijn x € 1.000

1. Administratie & Verslaglegging

Het proces bij de aanlevering van de balansdossiers is goed verlopen. De kwaliteit van enkele dossiers is niet verbeterd. De druk op het controleproces is ten opzichte van voorgaande jaren sterk toegenomen door de stijging van het aantal SiSa-dossiers en waarbij de controle in dezelfde periode valt als waarin de balansdossiers gecontroleerd worden. Bij het correctieproces en de oplevering van de jaarstukken is er dit jaar naar onze mening te veel geleund op de kennis van FA.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ 104.733	€ 5.882	€ -
Onzeker	€ 1.108	€ 1.108	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1: Materiële Vaste Activa (MVA)

Als gevolg van het langer afschrijven dan de voorgeschreven afschrijvingstermijnen en het afschrijven lager dan de boekwaarde, was eind 2022 een relatief grote correctie noodzakelijk.

Verder hebben afwijkingen tussen de activeringsformulieren en de verantwoorde activeerbare uitgaven in de administratie tot vertraging in de controle geleid.

Aanbeveling:

Beide issues hebben tot veel afstemming tussen FA en de lijn geleid. Wij dringen erop aan in de toekomst:

- tijdig en eenduidige standpunten in te nemen;
- een controle in te bouwen op de aansluiting tussen verantwoorde lasten en het activeringsformulier;
- direct na ingebruikname te activeren.

Bevinding 2: Purchase to Pay (P2P)

Het P2P-proces is nog niet in control. Evenals voorgaande jaren zijn door FJINK veel dossiers gecontroleerd maar blijven de door hen en FA geconstateerde fouten groot.

Het controleren van meer dan 500 dossiers door FJINK en daarna door FA is een enorm tijdrovend proces, waaruit blijkt dat de effecten van de eerder genomen verbetermaatregelen lijken uit te blijven.

Aanbeveling:

Wij dringen erop aan dit proces voor 2023 en toekomstige jaren zodanig te verbeteren dat deze interne controles en de hieruit volgende correcties voorkomen kunnen worden. Het gaat dan met name om het juist vastleggen van de ontvangst, dat leidt tot de verplichting op balansdatum. Ons advies is om dit eerder op te pakken, zodat correcties al voor 1 januari van het volgende jaar doorgevoerd kunnen worden.

Bevinding 3: Overlopende activa/passiva overheidsmiddelen

Het dossier overlopende activa/passiva overheidsmiddelen is later opgeleverd dan gepland, doordat de verantwoordelijkheid voor de aansluiting tussen de onttrekking aan de Rijksmiddelen en hetgeen volgens de SiSa-dossiers onttrokken mag worden dit jaar bij

FJINK is gelegd. Bij het opstellen van de aansluiting door FJINK zijn bij meerdere regelingen verschillen geconstateerd, maar is opvolging van de effecten van deze verschillen achterwege gebleven. Betere beheersing op dit proces blijft noodzakelijk.

Aanbeveling:

Wij adviseren deze aansluiting per kwartaal uit te voeren, verschillen te analyseren en te corrigeren, zodat de druk op het jaarrekeningproces voorkomen kan worden.

Bevinding 4: Single information, Single audit (SiSa)

Evenals in voorgaande jaren is de organisatie ook dit jaar geconfronteerd met een stijging van te verantwoorden SiSa-regelingen. In totaal dient over 66 SiSa-regelingen verantwoording te worden afgelegd aan het Rijk. Voor 2022 zien wij een afname van 9 dossiers en een toename van 19 nieuwe dossiers. Een positief punt hierbij is dat een eerste controle op de aangeleverde dossiers vanuit de lijn door de SiSa-coördinatoren zijn uitgevoerd. Dit heeft voor FA geresulteerd in meer controles die zonder of met een beperkt aantal openstaande items afgewikkeld konden worden. Naar verwachting blijft de enorme hoeveelheid SiSa-regelingen de komende jaren een risico voor een tijdige afwikkeling van de jaarrekeningcontrole en dit vereist een grote inzet van zowel de lijn, FJINK en FA.

Bevinding 5: First time right dossiers

Het aandeel first time right dossiers blijft een punt van aandacht. Bij meerdere door FJINK aangeleverde dossiers moeten relatief veel vragen worden gesteld aan de proceseigenaar, omdat de noodzakelijke informatie niet in het dossier is opgenomen. Veel van deze informatie moest vanuit de 1^e lijn (clusters) worden aangeleverd bij FJINK voor de volledigheid van het dossier. Daarnaast constateren we dat de kennis rond het BBV-proof verwerken van mutaties verbeterd moet worden om de omvang van de fouten en correcties te verminderen en minder afhankelijk te zijn van de kennis binnen FA. Zeker bij het correctieproces en de oplevering van de jaarstukken is er dit jaar naar onze mening te veel geleund op de kennis van FA die feitelijk in de 1^e en 2^e lijn zelf aanwezig moet zijn. Hierdoor wordt FA steeds meer gebruikt als een soort van kwaliteitscontroleur in het proces (fouten worden er nog wel door FA uitgehaald) en komt de tijdige afronding van onze eigen werkzaamheden steeds meer onder druk te staan.

Managementreactie door proceseigenaar

Managementreactie op bevinding 1: Materiële Vaste Activa (MVA)

De bevinding met betrekking tot het langer afschrijven dan de voorgeschreven afschrijvingstermijnen en het afschrijven lager dan de boekwaarde worden herkend. Met de livegang van Carwise per februari 2023 worden niet alle issues opgelost. Op dit moment wordt er gewerkt aan een work around om dit op te lossen.

De vertraging als gevolg van afwijkingen tussen de activeringsformulieren en in de administratie verantwoorde activeerbare uitgaven wordt herkend.

Met name de controle op de jaaractiveringen heeft onnodig veel tijd gekost. Door een misvatting in de overdrachtsformulieren is het totaal aan geactiveerde bedragen gedurende het gehele jaar opgenomen en niet wat nog aanvullend geactiveerd moest worden. In 2023 wordt hier extra aandacht voor gevraagd. Als beheersmaatregel wordt momenteel een document bijgehouden van de jaaractiveringen, gekoppeld aan de balansrekening.

Managementreactie op bevinding 2: Purchase to Pay (P2P)

De bevinding wordt herkend. Ondanks verschillende investeringen de afgelopen periode (kick-off, uitbreiden handboek prestatieverklaringen met voorbeelden ed.) heeft dit nog niet tot het gewenste resultaat geleid en blijven de fouten groot (in lijn met controle 2021). De vraag is daarom ook of de clusters niet een te grote verantwoordelijkheid hebben gekregen binnen dit proces. De aanbeveling om de ontvangsten eerder te laten boeken en de controle eerder op te pakken is niet mogelijk.

Voor prestaties welke hebben plaatsgevonden aan het einde van het jaar zal er enkel einde jaar/ begin van het nieuwe jaar zicht zijn op hoe hoog deze daadwerkelijk waren. Leveranciers sturen hun facturen laat in, er worden eindafrekeningen verwacht ed. Procesverbeteringen kan enkel plaatsvinden als de ontvangstregering bij de clusters verbeterd. Vanuit Accounting Centraal wordt een notitie geschreven met diverse voorstellen hoe dit verbeterd kan worden. Hierbij kan gedacht worden aan het meer in positie brengen van de benoemde procesverantwoordelijke per cluster en deze de verantwoordelijkheid te geven het proces binnen de clusters te verbeteren, onderzoeken of het mogelijk is om een goedkeuring hiërarchie te koppelen aan het boeken van een ontvangst, de groep ontvangers binnen de clusters zodanig te beperken dat een onafhankelijke groep experts per clusters worden wordt opgeleid (bestelteams). Diverse clusters zijn hier al mee bezig. Of de keuze om mutaties met grote financiële effecten op een andere manier in te regelen en niet te beleggen bij de clusters zelf, maar bijvoorbeeld bij Financiën.

Managementreactie op bevinding 3: Overlopende activa/passiva overheidsmiddelen

De bevinding rondom de aansluiting tussen de overlopende activa/passiva overheidsmiddelen en SiSa wordt herkend. Het oppakken van de aanbeveling vergt echter een periodieke vastlegging (van de SiSa-informatie) en tijdige onttrekking aan fondsmiddelen, waarmee een grote tijdsinvestering gepaard gaat. Wel zal, om een verbetering te realiseren, bij de interimcontrole een gedetailleerde aansluiting verricht worden om knelpunten voor jaareinde te signaleren en op te lossen.

Managementreactie op bevinding 4: Single information, Single audit (SiSa)

De bevindingen rond SiSa worden herkend. De grote hoeveelheid SiSa-dossiers blijft een grote inzet van collega's eisen. Het proces met de eerste controle door SiSa-coördinatoren bij de jaarstukken en de steekproeven en deelwaarnemingen door FA bij de interim-controle heeft positieve resultaten opgeleverd. Wel blijft de tijdige aanlevering van SiSa-dossiers door de aanspreekpunten bij de lijn en bij de decentrale FR-teams in een aantal gevallen een aandachtspunt.

Managementreactie op bevinding 5: First time right dossiers

Dat het controleproces dit jaar voor de gehele keten uitdagingen kende onderschrijven wij. We betreuren het echter dat er nu slechts een van de oorzaken benoemt wordt. Ons voorstel is dit controleproces goed met alle ketenpartners te evalueren en feitelijk te onderbouwen. De zaken die we dan in de breedte constateren kunnen we dan oppakken en verbeteren.

2. Inkopen

De financiële impact van de geconstateerde fouten en onzekerheden tijdens de uitgevoerde controlewerkzaamheden 2022 zijn t.o.v. 2021 toegenomen. Dit betreft vooral fouten in tarieven. De onzekerheden hebben betrekking op de prestatieverklaringen en of door fouten in gefactureerde tarieven. Door FJINK is aangegeven dat zij reeds bezig zijn met de nodige en mogelijke verbeterpunten in het inkoopproces en het aanleveren van complete dossiers.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ 6.120	€ 4.878	€ -
Onzeker	€ 7.225	€ 7.225	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Algemeen:

Uit de jaarrekeningcontrole 2021 bleken er twee specifieke aandachtspunten:

1. het correct vergelijken van overeenkomsten en geleverde prestaties op niveau van items, tarieven en overige contractvoorwaarden;
2. de kwaliteit van prestatieverklaringen.

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2022 is gebleken dat dit nog steeds verbeterpunten zijn.

Geconstateerd is dat leveranciers niet altijd de contractvoorwaarden en - tarieven hanteren.

In de aangeleverde dossiers door FJINK wordt onvoldoende gemotiveerd, waarom er akkoord is gegaan met afwijkende tarieven.

Bevinding 1: controle van de steekproefposten

We hebben facturen boven de € 1,3 mln (inclusief BTW) integraal gecontroleerd. Doorgaans is de dossiervorming hiervan vlot en compleet aangeleverd en dat bespoedigde het vaststellen van getrouwheid en rechtmatigheid van de bijbehorende bestedingen. Door middel van een steekproef zijn de posten van een kleinere omvang geselecteerd voor de controle. Gedurende het jaar is gebleken dat het voor dergelijke uitgaven aanzienlijk meer tijd vergt om gevraagde informatie en documentatie te verkrijgen enerzijds. Anderzijds lijkt het erop dat hierbij items op de factuur niet nauwgezet worden vergeleken met oorspronkelijke overeenkomsten. Een voorbeeld hiervan zijn de geconstateerde afwijkingen in uurtarieven en we zien dat vergoedingen worden gefactureerd, die niet expliciet of niet nadrukkelijk lijken te zijn afgesproken. Navraag leidt vervolgens tot verheldering met aanvullende documentatie en waar nodig herstel.

Aanbeveling:

Aanbevolen wordt om:

- meer bewustwording te creëren rondom het belang van adequate dossiervorming;
- vooruitblikkend op de implementatie van een nieuwe financiële administratie (GREAT) te overwegen welke aspecten verder geautomatiseerd kunnen worden;

- te stimuleren eerder schriftelijk vast te leggen (1) hoe en waarom gefactureerde zaken afwijken van overeenkomsten en (2) met welke afspraken dit toch aanvaardbaar en rechtmatig is.

FJINK heeft reeds aangegeven naar deze aspecten te kijken en deze te verbeteren voor het aankomend controlejaar

Bevinding 2: de kwaliteit van prestatieverklaringen

Specifiek hebben wij prestatieverklaringen getoetst op de gefactureerde goederen en diensten. Een belangrijk aandachtspunt is daarbij dat voor de ontvangst van dergelijke goederen of diensten verklaard dient te worden waarmee en waarom men prestaties van derden goedkeurt. Uit onze observaties blijkt (net als in voorgaande jaren) dat dossiervorming diepgang mist en het interne handboek voor prestatieverklaringen niet correct wordt toegepast. Het handboek is eind 2021 verduidelijkt met voorbeelden, maar feitelijk is hier het aandachtspunt handhaving en bewustwording door gebruikers. Voor een significante hoeveelheid facturen is na de 2^e uitvraag voldoende informatie en documentatie verkregen, die rechtvaardigt dat bestedingen terecht zijn betaald.

Aanbeveling:

Aanbevolen wordt om kwaliteitsverbetering van prestatieverklaringen na te streven door meer bewustwording te creëren in het toepassen van het handboek

Managementreactie door proceseigenaar

Managementreactie op bevinding 1: controle van de steekproefposten

Voorgaand jaar zijn dezelfde bevindingen gedeeld wat betreft de controle op de inkoopdossiers.

1. In de tussentijd zijn de clusters betrokken geweest bij het opstellen van de inkoopdossiers. Er zijn hiervoor kick-off meetings gegeven om de controlepunten toe te lichten en het belang te benadrukken. Om de controlepunten onder de aandacht te brengen is er ook een Quick Reference Card opgesteld en is de E-Learning ontvangsten geüpdatet. Daarnaast is het handboek prestatieverklaringen aangevuld met voorbeelden. Dit jaar worden er specifieke clustervoorbeelden toegevoegd aan het handboek prestatieverklaringen.
2. De controlepunten zijn ook onder de aandacht gebracht bij GREAT. Hiervoor zijn de controlepunten ingebracht aansluitend op de controlepunten van Financial Audit. Helaas zijn de punten niet verder meegenomen in het proces, omdat het technisch niet haalbaar is. De punten zijn wel meegenomen in de GRC-module en worden binnenkort gebouwd. Dit zijn echter controles achteraf en waarborgen niet de juiste invoer van de facturen in de administratie conform contract.
3. Momenteel wordt er ingezet op nog meer bewustwording binnen clusters. De clusters zijn zelf actief aan de slag gegaan om bijvoorbeeld intern presentaties en/ of cursussen te geven. Ondanks alle investeringen is het gewenste effect afgelopen jaar niet behaald en zijn er nog steeds materiële fouten. De vraag is daarom ook of de clusters niet een te grote verantwoordelijkheid hebben gekregen in dit proces. De aanbevelingen gaan daarom naar onze mening niet leiden tot de gewenste resultaten. Procesverbeteringen kan enkel plaatsvinden als de ontvangstreregistratie bij de clusters verbeterd. Vanuit accounting Centraal wordt een notitie geschreven met diverse adviezen hoe dit verbeterd kan worden. Hierbij kan gedacht worden aan het meer in positie brengen van de benoemde procesverantwoordelijke per cluster en deze de verantwoordelijkheid te geven het proces binnen de clusters te verbeteren, onderzoeken of het mogelijk is om een goedkeuring hiërarchie te koppelen aan het boeken van een ontvangst, de groep ontvangers binnen de clusters zodanig te beperken dat een onafhankelijke groep experts per clusters worden wordt opgeleid (bestelteams). Diverse clusters zijn hier al mee bezig. Of de keuze om mutaties met

grote financiële effecten op een andere manier in te regelen en niet te beleggen bij de clusters zelf, maar bijvoorbeeld bij Financiën.

4. De massa van de steekproefposten is te groot qua omvang waardoor geconstateerde fouten tot onevenredig hoge extrapolatieposten leiden. Het dient de aanbeveling om in samenspraak met FA te onderzoeken hoe de massa verdeeld kan worden in deelmassa's. Dit is in 2022 al geconstateerd, maar in samenspraak met FA onder andere door uitval van de data analist geparkeerd. In 2023 is een overleg ingepland om alsnog te onderzoeken hoe deelmassa's benoemd kunnen worden.

Managementreactie op bevinding 2: de kwaliteit van prestatieverklaringen

Zie bovenstaande managementreactie bij bevinding 1, punt 1 en 3.

3. Aanbesteden

In 2022 is het proces Aanbesteden net als in afgelopen jaren deels systeemgericht en deels gegevensgericht gecontroleerd. De gerapporteerde onrechtmatigheidsfout heeft voor € 0,6 mln betrekking op de massa systeemgericht. De fout uit de gegevensgerichte controle van de contracten vóór 1-1-2020 en de bestedingen zonder contract bedraagt € 5,0 mln. De fout uit de reguliere controle door FA komt uit op € 5,7 mln (2021 € 6,1 mln).

Ondanks dat de fout (licht) gedaald is in 2022 ten opzichte van 2021, is het belangrijk dat de organisatie tijdig acteert op opdrachten die de EU-drempel dreigen te overschrijden.

Buiten de reguliere controle van FA heeft FJINK, 3 onrechtmatige casussen aan FA gemeld, waarvan 1 casus een onrechtmatigheid kent van € 7,9 mln in 2022. De onrechtmatigheid van de overige 2 casussen zal een impact hebben op de jaarrekening 2023.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ 13.670
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Algemeen

Voor de werking van het proces worden contracten met een ingangsdatum vanaf 1-1-2020 systeemgericht gecontroleerd. Voor de systeemgerichte controle van de nieuwe marktbenaderingen en contractwijzigingen hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd en kunnen we steunen op de het proces zoals dat door FJINK is ingericht. De contracten die geregistreerd zijn in UCM (Uniform Contracten Managen) en die per 31 december 2022 als onrechtmatig zijn gekwalificeerd (18 dossiers) door FJINK leiden tot een rechtmatigheidsfout van € 0,7mln. De hoogte van de onrechtmatigheid is door FA bepaald.

Daarnaast hebben wij in 2022 net als in 2021 aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden verricht om de juistheid van de contractregistratie vast te stellen op contracten waarbij in 2022 geen wijziging heeft plaats gevonden. Uit deze aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden zijn geen onjuiste contractregistraties geconstateerd.

Bevinding 1: de gegevensgerichte controle

De gegevenscontrole op aanbesteden is in 2022 verdeeld over onderstaande deelmassa's;

- Leveranciers die in 2021 als onrechtmatig zijn bestempeld
- Contracten vóór 2020 gesplitst in contracten die Europees zijn aanbesteed, contracten voor Werken en overige contracten
- Bestedingen zonder contract excl. Vervoer & Materieel
- Bestedingen Vervoer & Materieel

De fout die wij in de gegevensgerichte controle over het boekjaar 2022 hebben geconstateerd is ten opzichte van de fout in 2021 (€ 4,5 mln) gestegen naar € 5,0 mln (geëxtrapoleerde fout), maar is nog altijd substantieel lager dan de fout in 2020 (€ 14 mln). Van de fout in 2022 wordt 41% (€ 2,1 mln) veroorzaakt door de doorloop van de onrechtmatigheid uit voorgaande jaren. De overige

59% van de fout (€ 2,9 mln) betreft nieuwe onrechtmatigheden door het overschrijden van de EA-drempel vanwege niet aan contracten gekoppelde bestedingen.

De onderverdeling van de onrechtmatigheid op clusterniveau.

Uitsplitsing fouten per cluster 2022						
	*Gegevensgericht doorlopende fout	Gegevensgericht nieuwe fout	Gegevensgericht nieuwe fout geëxtrapoleerd	Totaal gegevensgericht	**Systeemgericht	Totaal cluster
SO Hoekse Lijn	€ 247.842,68	€ -	€ -	€ 247.842,68	€ -	€ 247.842,68
MO	€ 315.447,92	€ 280.852,02	€ 280.852,02	€ 596.299,94	€ -	€ 596.299,94
SB	€ 485.636,79	€ 147.131,75	€ 1.405.108,21	€ 1.890.745,00	€ 577.470,71	€ 2.468.215,71
SO	€ 601.908,47	€ 240.352,00	€ 240.352,00	€ 842.260,47		€ 842.260,47
BCO	€ 191.377,96	€ -	€ -	€ 191.377,96	€ 87.931,31	€ 279.309,27
SB V&M	€ 215.819,67	€ -	€ -	€ 215.819,67		€ 215.819,67
SO/MO	€ -	€ 111.596,79	€ 1.065.749,34	€ 1.065.749,34		€ 1.065.749,34
Totaal	€ 2.058.033,49	€ 779.932,56	€ 2.992.061,57	€ 5.050.095,06	€ 665.402,02	€ 5.715.497,08
* doorlopende fout voorgaande jaren extrapoleert niet						
** systeemgerichte fout extrapoleert niet						

Aanbeveling:

In de meeste gevallen zijn de nieuwe onrechtmatigheden veroorzaakt doordat bestedingen (niet gekoppeld aan contracten) gedurende het jaar de EA-drempel overschrijden. FA adviseert deze bestedingen beter te monitoren en tijdig hierop te anticiperen, voordat de opdrachten de EA-drempel dreigen te overschrijden.

Managementreactie door proceseigenaar

De afdeling I&A (BCO) herkend dat de fout van de nieuwe posten uit de reguliere controle goeddeels wordt veroorzaakt door (losse) opdrachten die bij elkaar opgeteld de EU-drempel overschrijden. In Oracle is weliswaar zichtbaar of er onlangs eerdere soortgelijke opdrachten zijn verstrekt maar in hoeverre deze opdrachten met elkaar samenhangen is soms lastiger te bepalen. De toetsers kunnen een opdracht voorleggen aan het Juridisch Escalatie Overleg (JEO) wat ook veelvuldig wordt gedaan. Desondanks wordt het soms toch nog te laat opgemerkt dat de EU-drempel voor Leveringen en Diensten wordt overschreden.

In de Jaarrekening 2022 zijn er 4 nieuwe dossiers geconstateerd. Na constatering vanuit de jaarrekeningcontrole zijn deze 4 dossiers alsnog teruggelegd bij de lijnorganisatie om deze alsnog te agenderen voor het JEO. Naast de (soft) controls die er vanuit I&A (BCO) zijn ingericht ligt hier ook een zeer belangrijke rol vanuit de lijnorganisatie om tijdig te starten en vooraf goed in te schatten wat de (totale) opdrachtwaarde is.

4. Betalingsorganisatie

Dit proces is als gevolg van procesverbeteringen dit controlejaar deels systeemgericht gecontroleerd. De controle heeft niet tot bevindingen geleid, behoudens de aandachtspunten in de interne beheersing, die al in de interim- rapportage zijn gecommuniceerd. Het cluster verwacht dat de aandachtspunten met de invoering van GREAT worden opgelost.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Geen

Managementreactie door proceseigenaar

Geen aanbeveling, om deze reden wordt er ook geen managementreactie gegeven.

5. Human Resources (HR)

De controle leidt niet tot te rapporteren fouten of onzekerheden. Afgezien daarvan zijn er aandachtspunten die in de toekomst kunnen leiden tot omvangrijke bevindingen. Het cluster werkt momenteel aan de optimalisatie van de interne beheersmaatregelen om een systeemgerichte controle mogelijk te maken.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1:

De controleaanpak was overeenkomstig de herziene startnotitie 2022 een gegevensgerichte controle. Geconstateerde fouten en onzekerheden waren van beperkte omvang (laag bedrag) en zijn veroorzaakt door onder andere:

- het overlappen van 2 mutaties van dienstverband (i.e. detachering en salarisverhoging);
- berekening van functioneringstoelage percentueel en niet het absolute bedrag;
- fout in de berekening van pensioengrondslag van vakantiekraft.

Aanbeveling:

De controles die door het cluster worden uitgevoerd, zijn in potentie belangrijke beheersmaatregelen, die FA kan gebruiken bij een systeemgerichte controle. Om die reden adviseert FA het explicieter vastleggen van de doorlopen stappen bij het uitvoeren van de interne beheersmaatregelen en bij het vaststellen van de betrouwbaarheid van de datalijsten in gebruik.

We adviseren daarnaast om de processen aan te scherpen, zodat genoemde aandachtspunten niet tot omvangrijke bevindingen leiden in de toekomst.

Bevinding 2:

We hebben geconstateerd dat een looncomponent gekoppeld was aan zowel een balansrekening als aan een exploitatierekening met als gevolg een financiële fout van € 30k. Ondanks dat het verschil van kleine omvang is, impliceert deze bevinding, dat geen periodieke controle achteraf wordt uitgevoerd op de koppeling tussen looncomponenten en grootboekrekeningen. Bij het aanmaken van nieuwe looncomponenten geeft FR aan bij welke grootboekrekening(en) die gekoppeld mogen worden. FJINK controleert vervolgens de balansposten en FR de salarislaster. De juistheid van de koppeling zelf wordt daarentegen vooralsnog door niemand gecontroleerd. Dit is een leemte in de interne beheersing die in de toekomst kan leiden tot omvangrijke bevindingen.

Aanbeveling:

Om het risico op omvangrijke bevindingen in de toekomst te mitigeren adviseren we het proces zodanig in te richten, dat ook achteraf een periodieke controle (per kwartaal) plaatsvindt op de juistheid van de gekoppelde looncomponenten. Maak concrete afspraken en stel een werkinstructie op waaruit duidelijk blijkt wie deze werkzaamheden uitvoert, zodat hier geen onduidelijkheid over bestaat.

Managementreactie door proceseigenaar

HRO heeft kennisgenomen van de bevindingen en gegeven adviezen. Wij onderschrijven de gedeelde boodschap dat omvangrijke bevindingen voorkomen moeten worden. Op basis van de gesprekken met FR en FA is verdere context verkregen over de bevindingen en de gegevens adviezen. Dergelijke zaken zijn eerder met elkaar besproken en worden opgepakt en geborgd in de AO/IC op het personeelsbeheer.

Met betrekking tot de controle achteraf op de koppeling tussen de looncomponenten en de grootboekrekeningen deel ik graag dat HRO het change proces volgt zoals is beschreven in het Beheerplan MijnHR. In de procesbeschrijving over verwerking van mutaties in de salarisrun hebben we de beheersmaatregelen in afstemming met Financiën vastgelegd. HRO zal in overleg met Financiën de procesbeschrijving doorlopen en waar nodig de beheersmaatregelen herijken.

6. Verstrekte Subsidies en Bijdragen

Dit controlejaar is een deel van de subsidies voor het eerst systeemgericht gecontroleerd. Uit deze controle bleken de beheersmaatregelen van het verlenings- en het vaststellingsproces onvoldoende effectief om het risico op de onrechtmatigheid af te dekken. Uit efficiency oogpunt en vanwege timing (opleveringsdeadlines) heeft FA besloten de subsidieverleningen en -vaststellingen over heel 2022 alsnog gegevensgericht te controleren.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ 10.188	€ 10.188	€ 637
Onzeker	€ 260	€ 260	€ 3.537

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1:

FA heeft ten aanzien van de beheersing van de rechtmatigheid het volgende geconstateerd:

- De kwaliteitsmedewerker/productmedewerker keurt in het kader van het vierogen principe een subsidie niet altijd af, als niet voldaan is aan de vereisten van subsidieverordening en kadernota accountantscontrole.
- Als de kwaliteitsmedewerker/productmedewerker een subsidie heeft goedgekeurd op grond van nadere overwegingen, aanvullende informatie en onderbouwingen, dan is de toelichting hiervan veelal niet vastgelegd in het subsidiedossier. De controle door FA is daardoor vrij arbeidsintensief.
- Bij het proces van subsidie vaststellen zijn financiële fouten en onzekerheden aangemerkt, omdat het kortingsbedrag niet juist is berekend of omdat onvoldoende zekerheid is verkregen over prestatielevering of lastenrealisatie. Daarnaast hebben we een aantal procedurele fouten aangemerkt, omdat korten van een subsidie niet mogelijk is door het ontbreken van afrekenbare prestaties bij de verlening. Als laatste is er sprake van een procedurele opmerking omdat de vaststellingsbeschikking niet is voorzien van de motivering om geen korting toe te passen op basis van een weloverwogen beslissing.
- Bij het proces van subsidie verlenen zijn procedurele opmerkingen gemaakt over het ontbreken van toereikende begroting en check op staatssteun in het subsidiedossier. Daarnaast zijn in de verleningsbeschikkingen geen afrekenbare prestaties vermeld en zijn niet de juiste verantwoordingseisen gesteld.

Aanbeveling:

Versterk de effectiviteit van de beheersmaatregelen die de rechtmatigheid moeten waarborgen door de kennis over kritieke procesonderdelen nog breder en intensiever te delen met de betrokken medewerkers. Intensiveer trainingen zo nodig. Onderzoek of project GREAT mogelijkheden biedt om de juiste uitvoering van kritieke beheersmaatregelen af te dwingen en ook controleerbaar vast te leggen. Controleerbare vastlegging is vooral belangrijk voor systeemgerichte controle en voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (in 2023). Voer een analyse uit op de risico's i.v.m. staatssteun en vertaal dit voor alle relevante dossiergroepen naar een vast te leggen toets per subsidiedossier.

Bevinding 2:

Bij het onderdeel getrouwheid zijn over 2022 getrouwheidsfouten- en onzekerheden door FA aangemerkt. Deze fouten en onzekerheden zijn veroorzaakt door het niet of niet juist aanpassen

van de lasten 2022 naar aanleiding van ontvangen meldingen, tussentijdse rapportages en verstuurde wijzigingsbeschikkingen in 2022.

Aanbeveling:

Intensiveer het delen van kennis over boekhoudregels, die toegepast moeten worden bij subsidiewijzigingen met relevante beleidsmedewerkers. Leg op basis van bijvoorbeeld de financiële omvang per dossiergroep een risico-inschatting vast van de dossiers waar de afdeling de afgrenzing van subsidielasten vóór het einde van het boekjaar moet analyseren (eventueel met vierogen principe). Maak afspraken met FJINK over door te voeren lastenmutaties, nadat het grootboek is afgesloten en voer op basis hiervan (indien nodig) een correctieboeking uit bij de laatste correctieronde van het boekjaar.

Managementreactie door proceseigenaar

Inmiddels heeft de Subsidieadministratie twee Kenniscafés georganiseerd voor beleidsadviseurs en andere belanghebbenden. In december 2022 stond het thema staatssteun centraal. Tijdens de presentatie is verwezen naar de contactpersonen bij wie beleidsmedewerkers terecht kunnen voor advies bij het beoordelen over staatssteun. Daarnaast wordt een vraag over staatssteun aan het beoordelingsformat toegevoegd. Met de invoering van het nieuwe subsidiesysteem (GREAT) moet per aanvraag in het systeem verplicht worden aangegeven of sprake is van staatssteun. In het huidige systeem is dit veld er ook al, maar invullen kan momenteel niet worden afgedwongen.

Het thema van het 2e kenniscafé in maart 2023 was subsidieverantwoording en verdeling van budget over juiste jaren. Dit stond in het teken van het kiezen van de juiste subsidievorm met bijbehorende verantwoordingsdocumenten tijdens het beoordelen van de subsidieaanvraag en opstellen van de beschikking. Daarnaast ook het juist verdelen van het budget over de subsidieperiode, en tussentijdse bijsturing via tussentijdse rapportage. Deze onderwerpen zijn bewust gekozen, omdat ze een aantal keer zijn teruggekomen in de FA bevindingen van de afgelopen twee jaar.

De planning is om de Kenniscafés een structureel karakter te geven en per kwartaal te houden. Via een enquête is aan de beleidsmedewerkers gevraagd aan welke onderwerpen er behoefte is, om gericht op de behoeftes aan te haken.

Het maken van SMART prestatieafspraken in de verleningsbeschikking, zodat ze een houvast bieden bij de verantwoording en vaststelling blijft een continu punt van aandacht. In werkinstructies, maar ook in de subsidietrainingen en kenniscafés komt dit standaard terug.

In het huidige subsidiesysteem is tevens een extra taak opgenomen om beleidsadviseurs te verplichten te kiezen of er een tussenrapportage nodig is bij subsidies vanaf € 100.000. Hiermee wordt er vanuit het proces gerappelleerd tot het aanleveren van de tussenrapportage waardoor de subsidie, indien van toepassing, tussentijds gewijzigd wordt en de juiste boekhoudregels worden aangepast. Hier wordt tevens op gehamerd in de Kwaliteitsgroep, teamoverleg van de Subsidieadministratie en de eerdergenoemde kenniscafés.

Met de invoering van het nieuwe subsidiesysteem (GREAT) kunnen controlelijsten worden toegevoegd voor de controlerende taken. Wanneer een controle wordt afgekeurd moet de reden daarvan aangegeven worden.

7. Belastingen en Heffingen

De controle leidt tot twee (lichte) bevindingen.

1. Voor de volledigheid van de aanslagoplegging 2020 is sprake van een financiële onrechtmatigheid.
2. Vanuit de IT-controlle wordt aandacht gevraagd voor de werking (vastlegging) van Change management.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ 159
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1: de volledigheid van de aanslagoplegging 2020

De definitieve aanslag dient binnen drie jaar na het tijdstip waarop de belastingplicht is ontstaan te worden opgelegd. Voor de aanslag over 2020 betekent dit voor eind 2022. Het onderzoek heeft uitgewezen dat de volledigheid van de aanslagoplegging 2020 intensief door Belastingen is gemonitord. Dit heeft geleid tot een vrijwel volledige aanslagoplegging 2020. Per jaar einde resteert een bedrag aan niet meer op te leggen aanslagen van € 159k. Dit wordt aangemerkt als een financiële onrechtmatigheid.

Bevinding 2: de vastlegging van Change management (ITGC)

Het functioneel beheerteam van cluster DV heeft de governance rond het doorvoeren van wijzigingen verder geprofessionaliseerd door het aanstellen van een onafhankelijke Change Manager die het releaseproces coördineert en wijzigingsverzoeken beoordeelt. Vanuit IT-auditperspectief onderschrijven we het belang hiervan, maar wij constateren dat deze aanpassing nog verder verbeterd kan worden. Hiermee wordt bedoeld de vastleggingen bij de behandeling van individuele changes.

Aanbeveling:

Verbeter de dossiervorming rond het behandelen en testen van wijzigingen in lijn met de organisatorische aanpassing. De bevinding heeft niet geleid tot fouten/on zekerheden en heeft verder geen invloed gehad op de controlewerkzaamheden.

Managementreactie door proceseigenaar

Wij herkennen ons in de bevindingen en nemen de aanbeveling over.

8. Sociale uitkeringen

De gegevensgerichte controle aanpak voor 2022 heeft tot een aantal bevindingen geleid. Eén van de financiële fouten heeft betrekking op één afzonderlijke steekproefpost die extrapoleert. Daarnaast is er een fout i.v.m. de populatie van statushouders jonger dan 27 jaar, de fout als gevolg van het vervroegd toepassen van de gewijzigde kostendelersnorm en de te laag verantwoorde lasten en baten voor uitgekeerde energietoeslag.

De dossiervorming ter onderbouwing van de juiste toekenning van uitkeringen vereist eveneens de nodige aandacht. De onzekerheid heeft betrekking op de uitgekeerde energietoelagen.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ 8.303
Onzeker	€ -	€ -	€ 3.617

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1:

Bij een fors aantal dossiers ontbreekt in eerste instantie de informatie waarmee de rechtmatigheid vastgesteld kan worden. Na hoor en wederhoor is het merendeel van de onduidelijkheid weggenomen.

Aanbeveling:

Wij adviseren zorg te dragen voor goede en eenduidige dossiervorming waaruit de rechtmatigheid van toegekende uitkeringen in één oogopslag blijken.

Bevinding 2:

Bij één steekproefpost is na het doorlopen van het hoor en wederhoor proces alsnog een financiële fout geconcludeerd. Deze fout is inmiddels hersteld door het cluster maar omdat er sprake is van een steekproef extrapoleert de fout tot € 5,7 mln. De fout betreft een onrechtmatigheid als gevolg van het uitkeren van de bijstand in een maand waarin ook studiefinanciering is uitbetaald.

Aanbeveling

Wij adviseren het cluster de effectiviteit van de beheersmaatregelen te evalueren die de tijdige, juiste en volledige verrekening van inkomsten waarborgen. Het cluster heeft al beheersmaatregelen ingebouwd in het proces. Deze beheersmaatregelen hebben echter niet effectief gewerkt in deze casus.

Bevinding 3:

Anticiperend op landelijke wetgeving (per 1-1-2023), heeft het college besloten om bij het verstrekken van de uitkeringen de leeftijd voor het toepassen van de kostendelersnorm al in de 2^e helft van 2022 te verhogen naar 27 jaar (raadsbrief 22bb2061). De fout die aan deze groep wordt toegerekend is € 2,4 mln. De controle van deze wijziging heeft veel inzet van zowel de lijn als FA gevergd om de juiste omvang van de fout te kunnen bepalen.

Aanbeveling

In geval van dergelijke (bewuste) besluiten om af te wijken van geldende wet- en regelgeving adviseren wij FA eerder te betrekken bij de besluitvorming. Door FA eerder te betrekken kan de

controle efficiënter en effectiever ingestoken worden, waardoor bevindingen in een eerder stadium bekend zijn.

Bevinding 4:

Het college heeft er bewust voor gekozen om de verplichte zoektermijn van 4 weken niet aan te houden voor jonge statushouders (tot 27 jaar). De uitkering aan deze groep wordt voor deze periode als onrechtmatig aangemerkt. De fout voor 2022 is bepaald en vastgesteld op € 0,2 mln.

Aanbeveling

De fout in 2022 is door FA zelf bepaald, omdat het cluster de betrouwbaarheid van haar aanlevering niet kon onderbouwen. We treden graag op korte termijn in overleg met het cluster over de minimale eisen waaraan dergelijke overzichten moeten voldoen. Met het oog op de rechtmatigheidsverantwoording (2023) is het namelijk essentieel dat het cluster over dergelijke informatie beschikt.

Bevinding 5:

Bij de steekproef op de controle van energietoeslag is sprake van een geëxtrapoleerde onzekerheid in de rechtmatigheidssfeer. De onzekerheid in de rechtmatigheidssfeer is € 3,6 mln, en is ontstaan door het ontbreken van documentatie bij één dossier voor de juistheid van de toegepaste norm voor huishouden. Voor deze post geldt dat de bevinding niet uniek is, waardoor het over de hele populatie extrapoleert.

De gerapporteerde fout voor energietoeslag is veroorzaakt doordat de lasten voor € 3,9 mln en de baten voor € 1,6 mln te laag waren verantwoord in de administratie 2022.

De correctie op de baten en lasten zijn inmiddels verwerkt in de jaarrekening.

Naast de genoemde onzekerheid en fouten hebben we in één geval geconstateerd dat de gemeente een burger onterecht niet heeft toegerekend aan de ontvangen gift van Stichting de Verre Bergen (SdVB). Omdat de gemeente heeft bevestigd geen nieuwe declaratie meer te zullen indienen bij SdVB, wordt er geen financieel bedrag gekoppeld aan deze bevinding. Daarentegen moeten we echter concluderen dat de gemeente onnodig te weinig baten in rekening heeft gebracht en hierdoor onnodig opbrengsten misloopt.

Aanbeveling

Wij adviseren zorg te dragen voor goede dossiervorming omtrent de energietoeslag zodat dergelijke onzekerheden in de toekomst voorkomen worden.

Managementreactie door proceseigenaar

Bevinding 1: het zorgdragen voor een goede en eenduidige dossiervorming waaruit de rechtmatigheid blijkt is een blijvend aandachtspunt en heeft intern continu de aandacht.

Bevinding 2: er is in de betrokken afdeling nogmaals gewezen op het goed toepassen van de proces- en werkinstructies. Binnen de eigen interne controle door kwaliteitsmedewerkers wordt hier tevens aandacht aan gegeven om dergelijke fouten te voorkomen.

Bevinding 3: deze rechtmatigheidsfout is inherent aan het collegebesluit om vooruit te lopen op een landelijke wetwijziging. Door de wijziging in de Participatiewet per 1 januari 2023 is de uitvoering in Rotterdam weer in lijn met de landelijke wetgeving en is er geen sprake meer van een onrechtmatigheid.

Bevinding 4: we zijn ons bewust dat deze onrechtmatigheid is ontstaan doordat geen volledige data is aangeleverd. We hebben inmiddels actie ondernomen om ervoor te zorgen dat de informatie ten behoeve van rechtmatigheidsverantwoording 2023 op orde is.

Bevinding 5: de energietoeslag is een tijdelijke maatregel die met spoed is opgezet om te voorkomen dat de Rotterdammers met een laag inkomen in financiële problemen zouden komen. Het betreft een speciale regeling voor de jaren 2022 en 2023. In 2023 wordt nogmaals een Energietoeslag verstrekt aan de burgers, waarbij de aandacht uitgaat naar verbeteringen in zowel de norm als in de processen en werkwijze in de dossiervorming bij de toekenning van de energietoeslag.

9. Wmo/ Jeugd

De controle van PGB huisbezoeken, doelgroepenvervoer, financiële aansluiting tussen Sorga en Oracle en de definitieve productieverantwoordingen leiden tot een aantal fouten en onzekerheden in de getrouwheid en rechtmatigheidssfeer. Uit onze risicoanalyse blijken daarnaast een aantal aandachtspunten die we in eerdere rapportages hebben benoemd.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ 2.856	€ 69	€ 181
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1:

In de jaarrekeningcontrole 2022 zijn meerdere sociale voorzieningen gecontroleerd van zorg in natura (ZIN) tot persoonsgebonden budgetten (PGB). De controle heeft plaats gevonden op onder meer de toekenning, juistheid van de tarieven en de rechtmatigheid van de verstrekte voorziening. Uit de controle is gebleken dat voorzieningen over het algemeen rechtmatig en getrouw zijn toegekend. FA merkt op dat het aantal procedurele opmerkingen bij steekproefdossiers ten opzichte van vorig jaar verder is toegenomen tot 44 posten (vorig jaar: 38 posten).

Een voorbeeld van een procedurele bevinding is het niet expliciet of concreet benoemen van de toegekende voorziening in het ondersteuningsplan. O.b.v. de omschrijving is af te leiden om welke voorziening het gaat. Met betrekking tot de PGB huisbezoeken, ziet FA ook dit jaar dat de lijn zich voldoende bewust is van de risico's op fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik bij deze voorziening.

Aanbeveling:

De bevindingen van procedurele aard duiden op het niet uniform toepassen van instructies en procedures. Het niet op dezelfde wijze uitvoeren van processen kan leiden tot daadwerkelijke getrouw- en rechtmatigheidsrisico's op termijn. FA adviseert de cluster om de procedures verder aan te scherpen, zodat risico's in de toekomst vermeden worden.

Bevinding 2:

Sinds april 2022 is de BetaaltoolSorga (BTS) in combinatie met de subadministratie Sorga in gebruik. De volledige overgang en migratie van data van Socrates naar Sorga loopt echter niet soepel en vormt een risico voor de gemeentelijke verantwoording en bedrijfsvoering van de cluster. FA heeft daarnaast gemerkt dat er gedurende het jaar correcties zijn geweest via memorialen om te zorgen dat Oracle de juiste informatie toont. Per jaareinde was er een aansluitverschil van € 0,6 mln geconstateerd tussen BTS/ Sorga en Oracle (i.e. financiële fout voor te hoog verantwoorde lasten hulpmiddelen). Dit verschil kwam door een eerdere verkeerde correctie op kostendragers. We hebben daarnaast opgemerkt dat er nog geen formele afspraken zijn gemaakt over wie verantwoordelijk is voor de periodieke aansluiting tussen BTS/ Sorga en Oracle. De laatste maanden van 2022 vond deze aansluiting plaats door FR.

Aanbeveling:

FA adviseert om de focus te leggen op een tijdige opvolging van de aandachtspunten die in onze interim- rapportage gerapporteerd zijn. Op basis van de eindejaarswerkzaamheden wil FA de volgende aanbeveling uit de interim benadrukken:

- Zorgdragen voor juiste registratie van lasten en betalingen in Oracle vanuit Sorga. Hiervoor dient een maandelijkse aansluiting tussen BTS en Oracle door de lijn zo snel mogelijk gerealiseerd te worden.

Bevinding 3:

Bij de controle van het doelgroepenvervoer, heeft FA meerdere verschillen (financiële fout van € 0,9 mln en financiële onzekerheden van € 56k) geconstateerd tussen de berekende lumpsum en lasten in Oracle. De financiële fout is inmiddels per jaareinde gecorrigeerd.

Voor toekomstige jaren is het van belang dat de huidige rapportagemodule (Concern dashboard) de informatie verstrekt met betrekking tot het aantal gereden, maar niet geïndiceerde ritten zodat rechtmatigheidsfouten in beeld gebracht kunnen worden.

Het huidige dashboard is nog niet aangepast aan de ontvlechting van Socrates en Sorga in 2022.

Dit leidt tot een financiële onzekerheid van € 0,3 mln.

Daarnaast heeft FA de verwachte verrekeningen voor het doelgroepenvervoer over 2022 niet kunnen beoordelen, omdat er geen onderbouwing is ontvangen. Er is ook geen stelpost opgenomen voor deze afrekening. Dit leidt ook tot een financiële onzekerheid van € 0,3 mln.

Aanbeveling:

FA adviseert om de focus te leggen op een tijdige opvolging van het volgende:

- formaliseer de berekeningsmethodiek van jaarlijkse lumpsum d.m.v. een addendum op de overeenkomst;
- leg de jaarlijkse controle van de opgave leerlingenaantallen zichtbaar vast en documenteer het. FA heeft namelijk opgemerkt dat voor 2020 de aantallen niet bewaard zijn door de cluster terwijl dit de basis is voor de berekening van de lumpsum;
- geef opdracht aan de instellingsaccountant van de leverancier van doelgroepenvervoer om de juistheid van rittenaantallen elk boekjaar vast te stellen. Leg dit ook vast in het controleprotocol.

Managementreactie door proceseigenaar

Bevinding 1: in 2022 hebben de kwaliteitsmedewerkers een start gemaakt met het gebruik van KIC voor verbetering van uniforme toepassing van instructies en procedures. Het gebruik van KIC is nog in ontwikkeling. Op regelmatige basis zijn er gesprekken hoe het gebruik van KIC geoptimaliseerd kan worden. Hoe vollediger de registratie, de opvolging van bevindingen, hoe efficiënter de kwaliteitsmedewerkers kunnen sturen op de kwaliteit van het dossier, ook de opvolging van procedures en het organiseren van themabijeenkomsten die af te leiden zijn uit de input van KIC.

Bevinding 2: intern zal nagekeken worden welke formele afspraken er zijn gemaakt – of gemaakt moeten worden – over wie verantwoordelijk is voor de periodieke aansluiting tussen BTS en Oracle. Recent is hier projectcontroller bij betrokken, die de Sorga-voortgangsberichten ontvangt en ook periodiek aansluit bij overleggen.

Bevinding 3: we zullen in gesprek gaan met contractbeheer over de jaarlijkse lumpsum en implementatie van de aanbevelingen.

10. Vastgoed

Vastgoed heeft gedurende 2022 de ingeslagen weg rond de risicobeheersing vervolgd en is meer in control gekomen en gegroeid in de uitvoering hiervan. De constructieve samenwerking tussen het Kwaliteitsteam van Vastgoed en FA heeft in 2022 verder bijgedragen tot het efficiënter en planmatig uitvoeren en afstemmen van de controles op de subprocessen Verhuur, Verkoop en Extern property management bij zowel Vastgoed en FA.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding 1: verantwoorde huuropbrengst

Vanuit de controle op het subproces 'verhuur' is een fout geconstateerd. Voor het geselecteerde huurcontract is een bedrag van € 68K te veel aan opbrengsten verantwoord in 2022. Deze fout valt onder de grens voor opname in de foutenlijst (kleiner dan € 100K), maar willen we wel benoemen. De fout vloeit voort uit het met terugwerkende kracht corrigeren van een onjuiste huurindexatie. Hierna is de correcte huur gefactureerd maar is de creditnota pas na sluiting van boekjaar 2022 opgemaakt en geboekt in 2023. Hierdoor heeft deze verstoring zowel invloed op 2022 als 2023.

Aanbeveling:

Om een dergelijke fout te voorkomen adviseren wij tegen het einde van het boekjaar extra beheersing te organiseren die er zorg voor draagt dat creditnota's per direct worden opgemaakt of worden meegenomen in de overlopende posten per einde jaar (correcties groter dan € 50K), zodat deze correcties administratief correct worden afgehandeld binnen het lopende boekjaar.

Bevinding 2:

Vastgoed heeft haar rol als 'first line of defence' (in de 2^e lijn) voor het tijdig detecteren van risico's gedurende 2022 versterkt. In vergelijking met 2021 heeft Vastgoed zelfstandig meer controles uitgevoerd. Dit resulteert in de situatie dat FA steeds meer in haar rol als 3^e lijn komt.

De aanbevelingen uit de eindrapportage van 2021 zijn deels opgepakt door Vastgoed en resulteren hierdoor in een verbetering. Verbetering is vastgesteld in 'first time right' beantwoorden van uitgevraagde informatie door FA. Vastgoed is kritischer geworden in het beoordelen van de juistheid en bruikbaarheid van controle informatie uit de 1^e lijn. Naast deze verbetering bestaat nog wel de uitdaging om bij iedere uitgevoerde controle een controlememorandum als oplegger met een oordeel en een uitspraak over de monitoring/evaluatie van de aanbevelingen en ondernomen acties op te nemen.

Aanbeveling:

In de bevinding is opgenomen dat enkele aanbevelingen uit 2021 nog aandacht verdienen. Dit zijn de onderstaande aanbevelingen:

- Het opstellen van een controlememorandum bij iedere controle, inclusief oordeelvorming.

- Het opstellen van heldere leeswijzers bij zelf opgestelde controle informatie, zodat de totstandkoming tot het gebruik van de informatie (inclusief aansluitingen) stap voor stap volgbaar en reproduceerbaar is.

Managementreactie door proceseigenaar

Wij nemen de aanbevelingen over.

Voor wat betreft bevinding 1: dit is een incidentele fout waarbij de debetfactuur 5 dagen voor sluiting van het boekjaar 2022 aangemaakt is, terwijl de creditfactuur een aantal dagen na sluiting van het boekjaar werd aangemaakt. Een ongelukkig samenloop van omstandigheden in een piekperiode voor de financiële administratie (jaarafsluiting). Wij zullen hier bij de volgende jaarafsluiting (nog) scherper op toezien.

Voor wat betreft bevinding 2: elke uitgevoerde controle over boekjaar 2022 is voorzien van een controlememorandum, notitie en/of leeswijzer. Wij (h)erkennen dat die documenten soms nog uitgebreider of scherper zouden kunnen zijn waardoor een aanvullende mondelinge toelichting (zoals wij nu een aantal keer gedaan hebben) niet meer nodig is. Wij nemen dit punt mee in de controles van 2023.

11. Grondexploitaties & Erfpacht

Voor controlejaar 2022 is de waarderingscontrole voor het eerst uitgevoerd op basis van een systeemgerichte aanpak. Voor wat betreft de risicobeheersing voor controlejaar 2022 kan worden gesteld dat deze in voldoende mate op orde is.

In 2022 zijn de erfpachtcontracten van woningcorporaties geconverteerd, wat heeft geleid tot een conversiebaat van € 501,5 mln. Ondanks de omvang van deze conversie zijn er geen materiele fouten of bevindingen geconstateerd. De controle zelf is door late en gefragmenteerde aanlevering wel langer doorgelopen dan gepland.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout Grondexploitatie	€ 639	€ 327	€ -
Fout Erfpacht	€ 1.098	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Algemeen

Van het totaalbedrag aan fouten vóór de correctie is € 1,4 mln geconstateerd in de controles voor grondexploitaties en erfpacht die zijn uitgevoerd door FR en het team Kwaliteit, Beheersing en Verantwoording (KBV) van het cluster. Verder is een fout van € 0,7 mln voortgekomen uit een controle die door FA is uitgevoerd. Deze fout is gecommuniceerd met het cluster en in dit rapport toegelicht. Het totaalbedrag aan geconstateerde afwijkingen bedraagt € 2,1 mln en is ondertussen gecorrigeerd.

Grondexploitaties waardering systeemgerichte controle

Door FA is een systeemgerichte controle uitgevoerd voor het beoordelen van de waardering van de Grondexploitatie 2022: door een reperformance uit te voeren op de controlewerkzaamheden van het team KBV. Met een steekproefsgewijze controle is vastgesteld dat het risico op onjuiste waardering wordt ondervangen door de controles die het team KBV uitvoert. Hierdoor zijn afwijkingen tijdig gesignaleerd en gecommuniceerd met het projectteam waarna de nodige correcties zijn doorgevoerd. Met onze controles hebben we geen aanvullende bevindingen geconstateerd.

Het aantal gesignaleerde afwijkingen door het team KBV, maar ook de aard van de afwijkingen vragen om de nodige verbeteringen in het actualisatieproces. Naar verluidt komt dit onder andere door capaciteit tekort binnen projectteams en personeelwisselingen. De belangrijkste bevindingen die door het team KBV zijn geconstateerd zijn:

- Ramingen worden niet tijdig geactualiseerd;
- Ramingen worden niet of onjuist geïndexeerd;
- Budgetwijzigingen als gevolg van de actualisatie worden niet tijdig doorgevoerd;
- Actualisatienotitie (beschrijving ontwikkelingen) wordt niet (tijdig) getekend door betrokkenen;
- Planmatige wijzigingen worden doorgevoerd zonder bestuurlijke besluitvorming.

Deze bevindingen worden ook door FA onderkend. De afwijkingen zijn als onderdeel van de KBV-controle gecorrigeerd.

Bevinding 1: Grondexploitatie waardering impact inflatie

Het totaal verwachte resultaat van de grondexploitatieportefeuille op NCW is met €90,1 mln verslechterd (afgenomen) ten opzichte van vorig jaar (2022: € 8,1 mln en 2021: € 98,2 mln). De voornaamste oorzaak hiervoor is de inflatie met als gevolg fors gestegen bouwkosten die ook een drukkend effect hebben op de grondprijzen. Dit effect is het meest zichtbaar voor grondexploitatie Rijnhaven, waarbij het verwachte resultaat (NCW) met circa €20 mln is verslechterd ten opzichte van 2021 dat grotendeels wordt veroorzaakt door de inflatie. Het risico voor het komend jaar is dat kosten mogelijk nog meer stijgen en de financiële uitvoerbaarheid van bepaalde projecten onder druk komt te staan.

Aanbeveling:

Blijf de marktontwikkelingen en daarmee de financiële uitvoerbaarheid van projecten actief monitoren, zodat tijdig kan worden bijgestuurd met beperkende maatregelen voor zover dat mogelijk is.

Bevinding 2: Grondexploitaties marktconformiteit prijzen gronden

Voor de grondverkoop en grondaankopen beoordelen we de marktconformiteit van de prijzen. In het grondprijsbeleid van de gemeente Rotterdam is het uitvoeren van een externe taxatie als een voorwaarde opgenomen om de marktconformiteit te waarborgen. Vastgesteld is dat bij alle gecontroleerde dossiers een externe taxatie is uitgevoerd.

Bij de controle is voor enkele dossiers geconstateerd dat van de getaxeerde grondwaarde is afgeweken en waarbij de reden van deze werkwijze niet zichtbaar is toegelicht in het dossier en niet expliciet is benoemd in de besluitvorming.

Uit navraag bij het cluster blijkt dat nadere planuitwerkingen voor aanpassingen hebben gezorgd in de eerder gehanteerde uitgangspunten in de externe taxatie. Hoewel dit soort wijzigingen zich kunnen voordoen, is het noodzakelijk om deze aanpassingen te documenteren om het risico van aankopen of verkopen tegen niet-marktconforme prijs tegen te gaan. En daarmee ook het risico op bewust afwijken van de taxatiewaarde, als frauderisico, te beheersen.

Aanbeveling:

Stel richtlijnen op met voorwaarden voor het documenteren en uitvoeren van een interne toetsing inclusief besluitvorming bij afwijking van een externe taxatie.

Bevinding 3: Erfpacht conversie woningcorporaties

In 2022 zijn tijdelijke erfpachtcontracten van woningcorporaties omgezet naar eeuwigdurend recht of eigendom. De conversiebaat 2022 komt uit op 501,5 mln. Een deel van de conversie is in 2023 uitgevoerd. Voor dat deel valt de conversiebaat ook in 2023.

De voorbereiding en uitvoering van de beide conversies is intensief en omvangrijk geweest, waarbij diverse functionarissen, zowel intern van de afdeling Contractbeheer Erfpacht als externen, bij betrokken zijn geweest om het proces in goede banen te leiden. Ondanks de omvang van beide conversies is vastgesteld dat de totale conversiebaat 2022 van € 501,5 mln juist is verantwoord en zijn er geen materiele bevindingen geconstateerd.

Het proces van onze controle is moeizaam verlopen en hierdoor is er vertraging ontstaan in de voortgang. Mede doordat er onvoldoende medewerkers met de benodigde kennis beschikbaar zijn geweest is de controle-informatie niet tijdig, ongestructureerd aangeleverd en zijn onze vragen niet tijdig beantwoord.

Aanbeveling:

Zorg voor de inzet van een stabiel projectteam met de benodigde kennis en borg dit evenals een deugdelijke dossiervorming.

Bevinding 4: Erfpacht en Grondexploitatie correctieboekings opbrengst 2020

Bij de controle op de aansluiting van de opbrengsten EPC2000 met Oracle is geconstateerd dat er in 2022 € 0,4 mln aan opbrengst vanuit Erfpacht handmatig is overgeboekt naar de grondexploitatie. Het gaat hier om een verkoop die binnen Erfpacht in 2020 is gerealiseerd, waarbij een deel van de opbrengst ten gunste van de grondexploitatie had moeten vallen. In 2020 is nagelaten deze boeking te maken en daarmee kan dit in 2022 niet meer gecorrigeerd worden.

Hierdoor is ook de waardering en daarmee de tussentijdse resultaatneming van de betreffende grondexploitatie onjuist. Het resultaat is met € 0,3 mln positiever verantwoord.

Hoewel het een incidentele fout kan zijn, is het raadzaam om na te gaan hoe het heeft kunnen gebeuren en hoe het in de toekomst voorkomen kan worden.

Aanbevelingen:

Evalueer de voorwaarden voor handmatige boekingen en zorg ervoor dat minimaal een goedkeuring van de verantwoordelijke budgethouders vereist is.

Bevinding 5: ITGC EPC2000 – opzet en bestaan

Het Change managementproces vereist verbetering van de vastleggingen van testwerkzaamheden en het vrijgeven van de wijziging voor in productie name. Wij hebben vernomen dat, vanwege de geplande vervanging van deze applicatie eind 2024, alleen noodzakelijk onderhoud wordt uitgevoerd en dat daarom niet meer wordt ingezet op doorontwikkeling van de aanwezige testprotocollen en procedures.

Aanbeveling:

Betrek de ITGC-normen in het toekomstige beheerplan van de nieuwe applicatie zodat de algemene beheersing van de IT-omgeving adequaat ingericht en onderzocht kan worden.

Managementreactie door proceseigenaar

Grondexploitaties waardering systeemgerichte controle

Wij zijn als directie GOK blij dat FA heeft geconstateerd dat zij kan steunen op de interne beheersmaatregelen binnen de afdeling Gebiedsexploitatie en hiermee voor dit controlejaar voor het eerste maal een systeemgerichte controle kan uitvoeren. Wij vieren deze mijlpaal.

Wij zijn ons bewust dat ook intern verbeteringen mogelijk zijn. Wij zien dit als onderdeel van een lerende organisatie.

Bevinding 1: Grondexploitatie waardering impact inflatie

Wij zetten onze monitoring op de uitvoerbaarheid van projecten ook de komende periode door. Wij sturen bij indien mogelijk.

Bevinding 2: Grondexploitaties marktconformiteit prijzen gronden

Ten aanzien van de aanbeveling geldt dat de markt- en contractspecialist altijd een afwijking ten van een externe taxatie dient toe te lichten. Wij zullen nagaan hoe hieraan opvolging kan worden gegeven, zodat dit zichtbaar wordt.

Bevinding 3: Erfpacht conversie woningcorporaties

We zijn blij om te constateren dat, ondanks dit enorm grote project, er geen materiële bevindingen ten aanzien van de conversie erfpachtbaten zijn. De ingeregelde checks en balances hebben derhalve gewerkt. De kunst is om ook tijdens de piektijden in dit project voldoende bezetting te hebben. Dit verdient aandacht, maar ook alle lof voor de medewerkers die aan dit resultaat hebben bijgedragen. Wij zullen de aanbeveling meenemen naar volgende projecten binnen onze afdeling.

Bevinding 4: Erfpacht en Grondexploitatie correctieboeking opbrengst 2020

Wij zullen nagaan, in afstemming met Accounting (FJINK) en FR, hoe deze foutieve boeking is ontstaan en zullen hier passende maatregelen op nemen.

Bevinding 5: ITGC EPC2000 – opzet en bestaan

Wij zullen de ITGC-normen in het toekomstige beheerplan van de nieuwe applicatie meenemen.

12. Verkoop & Facturatie

De controle van de subprocessen Bouwleges, Parkeren, Vervoer en Materieel en Accounting zijn overeenkomstig de controleplanning tijdig afgerond en leiden niet tot relevante bevindingen. Vanuit de IT-controle wordt aandacht gevraagd voor de vastlegging van formele procedures voor Access en Change management.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Bevinding: ITGC ISA – opzet en bestaan (Handhaving)

Wij zien dat formele procedures voor Access en Change Management ontbreken. Ook geeft de autorisatiematrix geen inzicht in conflicterende profielen en worden rechten van gebruikers niet periodiek beoordeeld.

Aanbeveling:

Geef uit hoofde van continuïteit invulling aan de inrichting van de controleprocessen en het vastleggen van gestructureerde procesdocumentatie. Wij verwijzen hierbij voor concrete aandachtspunten naar de verstrekte detailrapportage.

Bevinding: ITGC Combipac – opzet en bestaan (Vervoer & Materieel)

Wij zien dat de beheerprocessen Access en Change Management informeel zijn ingericht. Gestructureerde procesdocumentatie en autorisatiemodellen ontbreken evenals enkele belangrijke controleprocessen.

Aanbeveling:

Geef uit hoofde van continuïteit invulling aan de inrichting van de controleprocessen en het vastleggen van gestructureerde procesdocumentatie met een bijbehorende autorisatiematrix. Wij verwijzen hierbij voor concrete aandachtspunten naar de verstrekte detailrapportage.

Managementreactie subproces Parkeren door proceseigenaar

Wij herkennen ons in de bevindingen. In 2022 is reeds opvolging aan de aanbevelingen gegeven. Vrijwel alle aanpassingen zijn inmiddels geïmplementeerd.

Managementreactie subproces Vervoer & Materieel door proceseigenaar

Wij nemen de aanbevelingen over en we zijn de processen aan het herzien. Wij gaan na hoe wij de processen op professionele wijze kunnen doorvoeren en documenteren. Hiervoor wordt een plan opgesteld. Momenteel worden eventuele aanpassingen in Acces- en Changemanagement doorgevoerd zoals eerder is gebeurd met de aanbevelingen van de afdeling Audit. De professionaliseringsslag hopen wij Q3 afgerond te hebben ook gelijk gericht op onze andere primaire applicaties.

13. Ontvangen Subsidies & Bijdragen

Uit de controle blijkt een financiële fout van € 3,6 mln veroorzaakt door een te laag berekend recht gerelateerd aan de bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (SiSa A16) en een verkeerd verwerkte opbrengst van € 1,3 mln met betrekking tot de herontwikkeling van "Pier – Waalhaven Rotterdam".

Relevante aandachtspunten zijn:

het borgen van de volledigheid van de aanvragen;

de toetsbaarheid van de beheersmaatregelen: het zichtbare vastleggen van de controles met het IBS-dashboard (Inkomende Bijdragen en Subsidies);

ITGC; inzicht in de toegangsbeveiliging bij de projectenapp en het IBS-dashboard.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ 3.657	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Algemeen:

In 2022 is een opbrengst van € 1,3 mln m.b.t. de herontwikkeling Pier – Waalhaven Rotterdam geboekt, terwijl de opbrengst in 2021 geboekt had moeten worden. Het betreft een procedurele opmerking aangezien een boeking in 2021 niet meer mogelijk was. Wij gaan ervan uit dat dit een op zichzelf staand incident betreft.

Bevinding 1: de volledigheid van de opbrengsten is nog niet toereikend geborgd

In eerdere jaren is door FA geadviseerd het inzicht op de volledigheid van de aanvragen te vergroten door een door E-IBS verplichte toetsing/advisering. Ook dit jaar zijn er bijdragen n.a.v. aanvragen buiten E-IBS gelopen. Wel zijn er periodieke dashboard gesprekken om zicht te krijgen op aanvragen "buiten" het proces om. Deze zijn echter niet in procesbeschrijving opgenomen.

Aanbeveling:

Geadviseerd wordt de beheersing rondom bovenstaand risico ook nader te beschrijven.

Bevinding 2: Het uitvoeren van de werkzaamheden/ activiteiten in lijn met de subsidievoorwaarden, waardoor het risico op terugbetaling vermindert, kan worden verbeterd.

We zien dat met het invoeren van de IBS-checklist en monitoring via het IBS-dashboard belangrijke stappen in de beheersing zijn gemaakt. Ook de projectenapp kan door hiërarchische goedkeuringsworkflow het risico mitigeren. Vanuit auditperspectief zijn deze beheersmaatregelen nog niet systeemgericht te controleren. Dit wordt o.a. veroorzaakt door het ontbreken van inzicht in toegangsbeveiliging (heeft invloed op betrouwbaarheid van de gegevens) en zichtbaarheid in de controles.

Aanbeveling:

Wij adviseren om inzicht te verschaffen over de toegangsbeveiliging van de projectenapp en de zichtbaarheid van de controles te vergroten. Daarnaast adviseren wij om na te gaan of dit een plek in de implementatie van GREAT heeft.

Bevinding 3:

Voor het bepalen van de te controleren massa is volgens afspraak een overzicht met SiSa uitvoeringsprojecten/grootboeksleutels aangeleverd. Het ontvangen overzicht met SiSa projectnummers en grootboeksleutels was niet volledig. Hierdoor zijn na filtering toch nog SiSa-regelingen in de te controleren selectie terecht gekomen.

Aanbeveling:

Geadviseerd wordt zorg te dragen voor een volledig en actueel overzicht met SiSa projectnummers/ grootboeksleutels.

Managementreactie subproces IBS door proceseigenaar

Bevinding 1: binnen het project GREAT is nagegaan welke mogelijkheden er in het nieuwe Oracle zijn voor het laten registreren van aanvragen. Hier blijken geen mogelijkheden voor te zijn. Vooralsnog is er geen wens om dit op een andere manier in te richten. Verder is het Expertisecentrum IBS geen voorstander van een verplichte toetsing. Het aanvragen van een bijdrage of subsidie is geen standaard proces en de mandaten om een dergelijke aanvraag te doen liggen vaak laag in de organisatie. Wel kan op verzoek van de initiatiefnemer het Expertisecentrum IBS betrokken zijn bij collegiaal toetsen van/ adviseren over een aanvraag.

Bevinding 2: de checklist IBS wordt toegevoegd bij het indienen van een memoriaal voor onttrekking. Hierin geeft de fondsmanager akkoord voor de onttrekking en het formulier wordt in Oracle opgeslagen. De wijzigingen vanuit het IBS Dashboard worden veelal verwerkt via de Projectadministratie APP. Hierin wordt, indien noodzakelijk, een goedkeuringsflow doorlopen welke zichtbaar is in de Projectadministratie APP.

Bevinding 3: hier zal aandacht aan worden besteed, maar het blijft mogelijk dat het overzicht niet volledig is. Dit komt doordat het een handmatige uitzoekklus is en er projecten zijn waarbij zowel niet-SiSa als SiSa bijdragen op worden geadministreerd. De SiSa bijdragen die niet via projecten lopen zijn niet zichtbaar voor het Expertisecentrum IBS en kunnen hierdoor ook niet in een overzicht worden opgenomen.

14. Treasury

De controle leidt niet tot relevante bevindingen. De samenwerking met de afdeling Treasury verloopt goed en de controleplanning 2022 is gehaald. Dossiers werden tijdig aangeleverd en antwoorden op vragen werden vlot aangeleverd.

Bevindingen (bedragen x € 1.000)			
	Getrouwheid voor correctie	Getrouwheid na correctie	Rechtmatigheid
Fout	€ -	€ -	€ -
Onzeker	€ -	€ -	€ -

Bevindingen en aanbevelingen

Geen

Managementreactie door proceseigenaar
Geen aanvullingen.

15. IT General Controls (ITGC)

De algemene IT-beheersing van de systemen Oracle EBS, APRO en AOL is op het niveau van de applicatie van voldoende niveau, omdat de beheersprocessen rond access en change management gedurende 2022 effectief zijn gebleken. Wij vragen echter op het niveau van de database (Oracle en APRO) wel dringende aandacht voor het ontbreken van logging en monitoring op het gebruik van generieke accounts met vergaande rechten.

Aanvullend zien wij dat CBS het beoordelen van Derdenverklaringen heeft verbeterd met oog voor de verantwoordelijkheden tussen de 1ste en 2de lijnorganisatie. Hiermee is een kwaliteitsverbetering bewerkstelligd.

Gedurende 2022 heeft FA controles uitgevoerd op concernbrede systemen (A) en clusterspecifieke systemen (B). Hieronder volgen de constatering, bevindingen en aanbevelingen per sectie.

A. Concernbrede systemen

Constatering:

- 1) Het beheer van generieke accounts op database niveau, gekoppeld aan de applicaties Oracle EBS en APRO, is voor verbetering vatbaar. Wij hebben vastgesteld dat:
 - De wachtwoordvereisten van deze accounts procedureel zijn geborgd, maar niet door database-instellingen worden afgedwongen. Wij hebben vernomen dat CBS hier inmiddels wel invulling aan heeft gegeven.
 - Het gebruik van deze accounts door zowel interne als externe beheerders niet wordt gelogd en gemonitord. Wij hebben vernomen dat deze accounts geregeld worden gebruikt.

Hierdoor zien wij onvoldoende proceswaarborgen dat de generieke accounts uitsluitend worden ingezet voor de toegewezen taken. Dit heeft er mede toe geleid dat de controleaanpak van afzonderlijke procescontroles gedurende het jaar op een andere manier is ingericht.

- 2) De beoordeling van de Derdenverklaringen door CBS is verbeterd, omdat de 1^e lijn in de beoordeling wordt betrokken. Zij nemen tijdens deze beoordeling kennis van de gebruikersoverwegingen, maar niet in alle gevallen wordt geanalyseerd in hoeverre er aansluiting is op de eigen werkprocessen. Wij zien hierin een verdere optimaliseringskans.

Aanbevelingen:

1. Richt een logging en monitoringsfunctie in op het gebruik van generieke accounts met vergaande rechten. Wij adviseren dit mee te nemen in GREAT, maar ook in te richten voor de huidige Oracle EBS-omgeving. Deze blijft vanaf 2024 actief voor het vastgoedproces.
2. Laat de 1^e lijn bij beoordeling van Derdenverklaringen nader concretiseren op welke wijze binnen de eigen werkprocessen invulling wordt gegeven aan de gebruikersoverwegingen uit de Derdenverklaring(en).

Managementreactie door proceseigenaar

Goed om te lezen dat de algemene IT-beheersing van de concernsystemen Oracle EBS, APRO en AOL als voldoende wordt beschouwd. De constatering rondom vergevorderde rechten en generieke accounts hebben we al enige tijd op de agenda. Afgelopen jaren is dit als een laag risico gekenmerkt. Dit betreft enkele gebruikers die deze geavanceerde databaserechten nodig hebben voor onderhoudswerkzaamheden aan Oracle EBS en APRO. Binnen GREAT is dit risico gemitigeerd. We zullen FA-IT betrekken in de gekozen proceswijziging en of beheersmaatregel(en) voor de huidige concernsystemen. Tot slot, de aanbevelingen rondom Derdenverklaringen nemen we mee als procesoptimalisatie.

B. Clusterspecifieke systemen

FA heeft gedurende 2022 diverse typen onderzoeken uitgevoerd op het beheer van clusterspecifieke systemen die worden ingezet voor de financiële kritieke processen. We hebben hierover in de interim- rapportage gerapporteerd. In onderstaand schema geven we terugkoppeling op de audits die na het uitbrengen van de interim- rapportage zijn afgerond.

Applicatie	Proces	Toelichting
GOUW/ ONS	Belastingen en Heffingen	Vervolgaudit op werking change managementproces door positief beeld bij opzet en bestaan. Voor de bevindingen/ aanbevelingen wordt verwezen naar pagina 19.
Socrates	Sociale Uitkeringen	Audit opzet en bestaan. Uit de audit zijn <u>geen bevindingen</u> en/of aanbevelingen naar voren gekomen.
Combipac	Verkoop en Facturatie	Audit opzet en bestaan. Voor de bevindingen/ aanbevelingen wordt verwezen naar pagina 30.
ISA	Verkoop en Facturatie	Audit opzet en bestaan. Voor de bevindingen/ aanbevelingen wordt verwezen naar pagina 30.
EPC2000	Grondexploitaties en Erfpacht	Audit opzet en bestaan. Voor de bevindingen/ aanbevelingen wordt verwezen naar pagina 28.